

PROTOCOL CAMERATOEZICHT EN GEBRUIK UITLUISTERAPPARATUUR IN AFZONDERINGSRUIMTEN/APPARTEMENTEN

Inleiding

Binnen Arduin is de behoefte ontstaan om bij het toezicht houden op cliënten in bepaalde omstandigheden gebruik te kunnen maken van camera's. Met name in afzonderingsruimten/appartementen kan dit een toegevoegde waarde hebben. In een aantal afzonderingsruimten/appartementen binnen Arduin kan er gebruik gemaakt worden van camera toezicht.

Dit zijn de volgende afzonderingsruimten/appartementen:

- Eendekotsweg, Gapinge
- Geschieresweg, 1^e verdieping, Aagtekerke
- Langeville, Yerseke
- Prelaatweg 6

Daarnaast is er in de appartementen aan de Prelaatweg ook cameratoezicht mogelijk, en kan er ook gebruik gemaakt worden van uitluisterapparatuur.

De belangrijkste reden hiervoor is dat er bijzondere situaties zijn waarin het toepassen van cameratoezicht en het gebruik van uitluisterapparatuur, eventueel tegen de wil van de cliënt in, noodzakelijk geacht wordt.

Tot op heden is het heel moeilijk continu toezicht te houden op een cliënt in een afzonderingsruimte/appartement. Door middel van het plaatsen van een camera en/ of microfoon in de afzonderingsruimte/appartement en een monitor / luidspreker in de personeelskamer is dit wel te realiseren.

Tegelijkertijd roept cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur ook een aantal vragen op; zorginhoudelijke-, organisatorische- en ethisch-juridische vragen. Op het gebied van cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur bestaat enige wetgeving.

Voorop blijft staan dat cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur nooit een vervanging voor persoonlijke (fysieke) controle kan zijn. Ondanks cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur moet de zorgmedewerker de cliënt in de afzonderingsruimte/appartement minimaal één keer per half uur controleren (of vaker indien anders afgesproken in het persoonlijk plan of met de cliënt).

Er zijn een aantal wetten en richtlijnen die als uitgangspunt hebben gediend voor deze notitie, namelijk:

- De Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO), art. 459, lid 1, waarin de ruimtelijke privacy is geregeld: "De hulpverlener voert verrichtingen in het kader van de behandelingsovereenkomst uit buiten de waarneming van anderen dan de patiënt, tenzij de patiënt ermee heeft ingestemd dat de verrichtingen kunnen worden waargenomen door anderen".
- De Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG), art. 88, waarin de geheimhoudingsplicht is geregeld.
- De Nederlandse Grondwet, art. 10, lid 1: regelt de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.
- Het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), artikel 8 lid 1 en 2, waarin het recht op eerbiediging van privé, familie- en gezinsleven is opgenomen,

waarin vooral een aantal juridische invalshoeken t.a.v. privacybescherming beschreven worden.

- Het dossier Cameratoezicht van het CBP, w.o. de documenten: “Cameratoezicht: richtlijnen en vuistregels voor verantwoordelijkheden in bedrijven en organisaties”, “De inrichting van cameratoezicht in het publieke domein” en de informatiebladen: “Regels voor cameratoezicht” en “Cameratoezicht in de praktijk”.
- De Reader BOPZ van Arduin.

Conclusie hieruit is dat de toepassing van cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur in afzonderingsruimten/appartementen alleen dan tegen iemands wil mogelijk is, wanneer aantoonbaar is dat dit de enige manier is waarop in een bepaalde situatie de gezondheid van de cliënt beschermd kan worden.

Voorwaarden en aandachtspunten om over te kunnen gaan tot de toepassing van cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur

Om over te kunnen gaan op het inzetten van cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur bovenop de reguliere, persoonlijke controle van een cliënt in een afzonderingsruimte/appartement, dient aan de volgende voorwaarden te worden voldaan:

- Het doel van de toepassing kan niet op een andere, minder ingrijpende wijze gerealiseerd worden;
- De cliënt stemt vrijwillig in met de toepassing.

Indien de cliënt niet instemt met de toepassing dient een inschatting gemaakt te worden om tegen de wil van de cliënt in over te gaan tot cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur:

- Het doel van de toepassing kan niet op een andere, minder ingrijpende wijze gerealiseerd worden, doordat:
- continu toezicht noodzakelijk is vanwege:
  - o suïcidaliteit: de cliënt uit zich suïcidaal en/of de arts/psychiater/gedragsdeskundige schat in dat er sprake is van suïcidegevaar;
  - o automutilatie: de arts/psychiater/gedragsdeskundige schat in dat er gevaar bestaat op zeer ernstige, levensbedreigende automutilatie;
  - o gevaar voor medewerkers: de cliënt is zodanig agressief, onrustig of onberekenbaar dat het niet verantwoord is hem persoonlijk te bezoeken in de afzonderingsruimte/appartement
  - o ingrijpen in noodsituaties: door de toepassing van cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur kan sneller worden ingegrepen in noodsituaties tijdens het persoonlijk bezoek;

Over een besluit m.b.t. cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur dient een afweging plaats te vinden tussen de behandelcoördinator en de betreffende lijnmanager.

Voorafgaand aan de toepassing of zo snel mogelijk na aanvang van de toepassing dient het cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur opgenomen te worden in het persoonlijk plan. Een beschrijving van de aanleiding en de afwegingen om tot de toepassing over te gaan dienen helder in het persoonlijk plan gerapporteerd te worden.

Belangrijke aandachtspunten:

- Er moet een helder omschreven doel (+ eventuele nevendoelen) zijn voor de toepassing;
- Camerabeelden / audio-opnamen mogen niet zomaar voor andere doelen gebruikt worden. Dit mag alleen als deze doelen van tevoren zijn vastgesteld en in ernstige noodsituaties.
- Er dient altijd zorgvuldig te worden afgewogen of uitluisteren als zodanig niet voldoende is en of cameratoezicht noodzakelijk is. M.a.w. indien toezicht op deze wijze nodig is, is uitluisteren de eerste keuze; pas als dat niet voldoende toezicht mogelijk maakt, kan er besloten worden tot cameratoezicht.
- Het cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur moet zo selectief mogelijk zijn, d.w.z. zo beperkt mogelijk in aard, omvang, intensiteit en duur;
- Cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur moet altijd onderdeel zijn van een pakket maatregelen om de gezondheid van de cliënt te bewaken (bv. persoonlijke controle);
- De cliënt dient op de hoogte gesteld te worden van de toepassing van cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur en dient geïnformeerd te worden over de mogelijkheid tot het maken van bezwaar hiertegen;
- Cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur moet duidelijk kenbaar zijn (niet verborgen);
- Camerabeelden (op monitor) moeten afdoende beveiligd worden, d.w.z. alleen toegankelijk voor belanghebbenden;
- De noodzaak van cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur moet blijken uit periodieke evaluaties (1 maal per drie maanden) van de inzet van deze middelen;
- Toepassing van cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur dient te voldoen aan de eis van proportionaliteit (moet evenredig zijn met het doel dat ermee moet worden bereikt)
- Toepassing van cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur dient te voldoen aan de eis van subsidiariteit (het beoogde doel kan niet op een andere, minder ingrijpende wijze, bereikt worden.
- Geluids- of video-opnamen worden bewaard voor de duur van de behandeling met een maximum van 1 jaar.

Uitvoering

Tijdens de afzondering van de cliënt worden, indien nodig, uitluisterapparatuur of de camera's gebruikt. Het gebruik hiervan is geen routine. Cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur kan nooit de persoonlijke controle vervangen! Er dient altijd zorgvuldig te worden afgewogen of uitluisteren als zodanig niet voldoende is en of cameratoezicht noodzakelijk is. M.a.w. indien toezicht op deze wijze nodig is, is uitluisteren de eerste keuze; pas als dat niet voldoende toezicht mogelijk maakt, kan er besloten worden tot cameratoezicht.

Bij het gebruik van uitluisterapparatuur of de camera gelden de volgende aandachtspunten:

- Indien uitluisterapparatuur of de camera wordt gebruikt, dient er doorlopend toezicht op de luidspreker / monitor te zijn;
- Het gebruik van uitluisterapparatuur of de camera's vervangt niet de hierboven beschreven controles;
- De cliënt dient te zijn ingelicht en voorgelicht over het doel van uitluisterapparatuur of de camera's;
- Denk aan de privacy van de cliënt; zorg dat andere cliënten of bezoekers de beelden niet kunnen zien.

- Onbevoegden mogen niet de luidspreker kunnen beluisteren of op de monitoren (kunnen) kijken;

Melding

Elke toepassing van cameratoezicht en/of uitluisterapparatuur dient gemeld te worden middels een M&M melding.

NB: Indien de cliënt zich verzet tegen het gebruik van cameratoezicht / gebruik uitluisterapparatuur, en er wordt besloten toch de camera's te gebruiken, dient dit duidelijk en beargumenteerd te worden beschreven in het persoonlijk plan.